

Футбол у Здолбунові: 1941-1943 роки

Перша згадка про футбол на окупованій території з'явилася у 60-х роках минулого століття під час так званої ідеологічної відлиги. Старше покоління пам'ятає книгу «Посєдинок» та художній фільм «Третій тайм», у яких йшлося про матч українських футболістів з німецькою командою в окупованому Києві.

Після здобуття Україною незалежності білі плями в футбольній історії поступово заповнювалися. У періодиці було опубліковано багато цікавих історичних матеріалів про футбольне життя України під час Другої світової війни. До прикладу, інформація про організацію та проведення матчів на Кубок Кубійовича у 1942-1943 роках. Володимир Кубійович - голова Українського центрального комітету, який діяв на той час в Галичині. У цих змаганнях брали участь понад 50 команд із Західної України. Надзвичайно цінні матеріали про розвиток

футболу на окупованій території України того часу є і в книгах-спогадах легендарного українського футболіста Олександра Скоценя.

А от в історії здолбунівського футболу цей період є майже чистим аркушем. Вболівальники зі стажем згадували про футбольний матч під час війни, проте переказували лише чутки та здогадки, котрі їм розповідали колись батьки й діди. Нині ж маємо змогу хоча б частково заповнити цей чистий аркуш історичними матеріалами щодо футбольного життя Здолбунова. Це вдається завдяки документам з Рівненського державного обласного архіву, а саме матеріалам з часопису «Волинь» за 1941-1943 роки.

1941 рік

Перший футбольний матч у Здолбунові відбувся 30 вересня. Ось як висвітлювала цю подію газета «Волинь», № 6 від 5 жовтня: «Спорт. Змагання волинських дружин. Спортовий

сезон Волині започаткували відновлені українські дружини УСК «Гарт» - Здолбунів та УСК «Горинь» - Рівне. Ці дві дружини розіграли у Здолбунові 30 вересня змагання з копаного м'яча, що закінчилися перемогою рівненської дружини у відношенні 4:0 (2:0). Рівненська дружина виступала в такому складі: Миськів, Раже, Ярмак, Зданевич, Морозюк, Козуб, Іллюк, Демчук, Глинський, Філіпович, Саблій. «Гарт» виступав у цілком відновленому складі з одним грачем, що раніше грав у цій дружині. Помимо нового складу «Гарт» нав'язав рівнорядну гру головно в другій половині. Виграну у такому доброму відношенні завдячує «Горинь» своєму воротареві. «Гарт» довів, що брак рутини не раз можна поновити своєю жертвенністю. Найкращими його формаціями були поміч і оборона. Слабий напад, що не спромігся стрілити жодних воріт. Помимо високої програної, «Гарт» зробив добре вра-

жіння, й в наступному сезоні напевне буде вже поважним противником. Суддював добре п. Мельничук з Рівного. Бажаємо нашим дружинам успіху. (Автентичність тексту збережено).

Свою наступну гру команда «Гарт» провела 5 жовтня 1941 р. з командою УСК «Хортиця» (Басів Кут) у Здолбунові. Ось як висвітлювала цю подію газета «Волинь», № 7 від 12 жовтня: «Спорт. Дня 5 жовтня ц. р. розіграв у Здолбунові УСК «Гарт» - Здолбунів змагання копаного м'яча з УСК «Хортиця» - Басів Кут. Гості програли ці змагання у відношенні 7:4 (3:1). Гра була спокійна, але ведена у досить живому темпі, спеціально при кінці другої половини, коли «Гарт» накинув гостям швидке tempo, і стрілив у цьому часі вирізняльні і дальші троє воріт. Гру розпочинають гості, але відразу ініціативу перебирає «Гарт» і легкими заграваннями раз по раз підганяє м'яч від воріт гостей. Всі акції відбуваються на карному полі «Хорти-

ці». Щойно 15 хвилин «Гарт» завдяки Федоровичові здобуває перші ворота. У 22 і 24 хвилині падають дальші ворота для «Гарту», а в 27 хвилині «Хортиця» стріляє перші ворота. Перша половина закінчується вислідом 3:1. Після перерви гості починають живу і цікаву гру, так що «Гарт» мусить перейти на деякий час на власну половину й невадало боронитися. До 70 хвилини «Хортиця» здобуває троє воріт і веде з вислідом 4:3. Одначе в цій хвилині «Гарт» отрясається з покиненої переваги, переходить до проти наступу, й не тільки вирівнює на 4:4, але в дальшій грі здобуває нових 4 воріт, усталюючи вислід дня 7:4. На вислідення в гостях заслуговують оборона, живий напад і воротар, поміч заграла нижче пересічного. В «Гарті» - Дуся з оборони, Парфенюк і Семенюк в помочі, напад без зіграння, а Федорчук, добрий і старий грач, не мав свого дня та співпартнерів. Йому можна дати лише одну пораду - менше грати для ока, а біль-

ше пробоево на вислід, чо го прикладом може бути Дуся, коли з оборони пішов у напад, і завдяки цьому «Гарт» стрілив аж 4 воріт.» (Автентичність тексту збережено).

Та не тільки в Здолбунові грали у футбол у той час. Цікавий матч відбувся в Дермані 11 жовтня 1941 р. Ось як цю подію було висвітлено в газеті «Волинь», № 8 від 19 жовтня: «Спорт. Дня 11.Х. 6. р. в Дермані на площі «Луг» відбулися змагання копаного м'яча репрезентаційної дружини Дерманя й гімназії, що закінчилися перемогою гімназійної дружини 4:2 (2:0)». (Автентичність тексту збережено).

На цьому футбольний сезон 1941 року закінчився. Було заплановано матчі чотирьох команд на 19 жовтня, але погодні умови внесли корективи. Випав ранній сніг, похолодало, і тому ці матчі не відбулися.

Юрій МЕЛЬНИК,
Володимир МОРОЗОВ.

(Далі буде).

Футбол у Здолбунові: 1941-1943 роки

(Закінчення.
Початок у № 96-97).

1942 рік

Сезон 1942 року нині досліджено не повністю. Спортивні новини в цьому році з'являються у виданні «Волинь» лише у липні. Перша згадка про футбол на Рівненщині є в № 55 від 19 липня. У статті «Спортове життя на Волині» йдеться про останні футбольні новини. Зокрема, автор веде розповідь про створення футбольної команди в м. Дубно. Командою було організовано при Окружному Товаристві «Просвіта», очолював її один з кращих футболістів Волині Леонід Молчановський. До її складу входили майже всі колишні футболісти команди «Спартак» (м. Дубно). Інформуючи про поточні події, видання повідомляє, що Спортивний клуб (Здолбунів) переміг УСК (Рівне) з рахунком 4:1, а згодом програв у Костополі з рахунком 4:1. Інформацію про цю гру знаходимо у газеті «Костопільські вісті», № 28 від 19 липня 1942 року. У розділі «Хроніка Костопільщини» є опис матчу між дружинами «Темпо» (Здолбунів) та УСК при «Просвіті» в Костополі. Матч закінчився з рахунком 4:1 (3:0). Повідомляє видання й про те, що на 19 липня Ковельська Окружна «Просвіта» підготувала Окружну Спартакіаду. Тим часом у газеті «Волинь», № 63 від 16 серпня 1942 року, в статті «Спорт у Дубні» йдеться про матч між дружиною господарів «Спортклуб» (Дубно) і командою «Темпо» (Здолбунів). Матч закінчився несподіваною перемогою команди «Темпо» з рахунком 3:2 (1:2). Це була перша поразка дубнівчан після п'яти перемог. На матчі були присутні

близько 2000 глядачів.

У часописі «Волинь», № 71 від 13 вересня, у статті «Спорт на Волині» йшлося про таке: «6 вересня у Рівному відбулися футбольні змагання між «Темпом» Здолбунів і німецькою поштовою дружиною – Рівне, що закінчилися вислідом 5:2. Змагання виявили безоглядну вищість здолбунівського «Темпа». (Автентичність тексту збережено).

У № 72 від 17 вересня у рубриці «Зі спорту» йдеться про перемогу команди «Залізничники» (Здолбунів) у Рівному над командою «Пошта» (Рівне) з рахунком 4:0 (3:0). На жаль, жодного прізвища у тексті немає. Найвірогідніше, йшлося про команду «Темпо», яку журналіст назвав «Залізничники». Утім, можливо, що це була команда німецьких залізничників зі Здолбунова, яку згадано в описах матчів 1943 року.

20 вересня у м. Дубно відбувся матч між командами «Юнак» (Дубно) та «Темпо» (Здолбунів). На той час саме ці команди вважалися лідерами на Волині. Перший тайм закінчився з рахунком 4:0 на користь господарів. У звіті про цей матч, опублікованому в часописі «Волинь», № 77 від 4 жовтня, лише відзначено, що у другому таймі перевага гостей була повною, і матч закінчився внічию - 4:4.

У газеті «Волинь», № 85 від 1 листопада, у розділі «Спорт» опубліковано звіт про футбольний матч між командами «Темпо» (Здолбунів) та УСК «Просвіта» (Костопіль). Гра відбулася у Костополі 11 жовтня та закінчилася перемогою господарів з рахунком 3:2 (2:1). У здолбунівській команді відзначено відмінну гру Козубка.

У газеті «Волинь», № 86 від

5 листопада, у розділі «Зі спорту» опубліковано звіт про футбольний матч між командами «Старт» (Луцьк) і «Темпо» (Здолбунів). Матч відбувся 1 листопада в Здолбунові і завершився перемогою гостей з рахунком 3:1 (1:1). Через тиждень відбувся матч у Луцьку. Ось як його висвітлено в часописі «Волинь», № 91 від 22 листопада: «Спорт. «Темпо» Здолбунів – «Старт» Луцьк 1:0 (1:0). 8 листопада в Луцьку відбулися футбольні змагання між здолбунівським «Темпом» і луцьким «Стартом». По завзятій і цікавій грі перемогли гості у висліді 1:0. Гра стояла під легкою перевагою гостей. Ворота для «Темпо» добув Томасік – правий край. На вирішення заслуговують у гостей – оборонець Феущук і лівий лучник Козубек. У господарів – воротар Чижевський та чільник нападу Німець. Слід відмітити, що здолбунівська дружина приїхала на ці змагання не зважаючи на погану погоду, що свідчить про спортову дисципліну». (Автентичність тексту збережено).

1943 рік

Сезон 1943 року здолбунівські футболісти розпочали переконливою перемогою у стартовому матчі. Ось як інформував про нього часопис «Волинь», № 27 від 8 квітня: «Футбольний сезон у Здолбунові відкритий «Темпо» - Мадьярська частина 8:1 (4:1). В неділю 28 березня в Миському Стадіоні в Здолбунові відбулися вперше в цьому році змагання. В присутності понад 1000 глядачів Здолбунівське «Темпо» змагалось з командою мадярських вояків. Мадьярські воляки грали амбітно і завзято, однак перемога «Темпо» зовсім заслужена. Ворота здобу-

ли Козубек, Бондарчук, Томасік по 2. Зробек та Ізраель по 1. Судив німецький залізничник Малігловка справедливо». (Автентичність тексту збережено).

Наступний матч команда «Темпо» провела 16 травня з командою УСК (Костопіль). Часопис «Волинь», № 42 від 3 червня: «Зі спорту. «Темпо» Здолбунів – УСК Костопіль 3:0 (2:0). 16 травня в Здолбунівському стадіоні відбулися футбольні змагання поміж Здолбунівським «Темпом» та УСК Костопіль. Після цікавої і завзятої гри перемогло «Темпо» у відношенні 3:0 (2:0). Ворота здобули: Козубек, Вернюк, Томасік. У Костополя вирізнялися оборона: Загор та Дмитрівський, котрі успішно задержували атаки «Темпа». Ситуації переходили від одних воріт під другі. Гра була рівноважна, на високому технічному рівні, дуже швидко. «Темпо» краще використало підбрамкові ситуації». (Автентичність тексту збережено).

Уважні сучасники помітять суттєвий позитив у подачі футбольних матеріалів того часу. Це регулярність публікацій футбольної та спортивної тематики. Стає зрозумілим і те, що матчі тоді відвідувала велика кількість глядачів.

Підсумовуючи, назовемо відомі нам прізвища здолбунівських футболістів того часу: Рачковський, Клабан, Феущук, Бондарчук, Козубек, Томасік, Вернюк, Зробек, Ізраель, Дуся, Парфенюк, Семенюк, Федорович, Федорчук. Сподіваємося, що читачі допоможуть продовжити цей список.

Юрій МЕЛЬНИК,
Володимир МОРОЗОВ.

P.S. Цю публікацію підготовано з використанням матеріалів з Рівненського державного обласного архіву та з допомогою архівіста Олени Іванівни Гумінської, яка надала професійну допомогу під час підготовки статті.